

Ukształtowany ręką człowieka krajobraz nad naszymi zabytkowymi kanałami

Dzisiejszy krajobraz to często rezultat oddziaływania wielu czynników przez setki i tysiące lat. Struktura osadnicza wiosek i miast była już dobrze rozpoznawalna w średniowieczu. Jednak krajobraz to nie tylko długoletnia metamorfoza, zmiany w krajobrazie mogą zachodzić również krótkoterminowo, np. uwarunkowane porami roku lub też mogą być one spowodowane powodzią. To samo dotyczy tych elementów krajobrazu, które powstały pod wpływem przemysłowej działalności człowieka. Między Hawelą, Odrą i Wisłą drogi wodne urosły do roli niezbędnych do życia żył. Osiedlający się tu ludzie różnych kultur pozostawili po sobie ślady, które dotrwały aż do naszych czasów. Celem niniejszej wystawy jest przedstawienie historii rozwoju kanału Finow i jego wpływu na krajobraz przemysłowy regionu Barnim. Muzea miejskie Liebenwalde, Eberswalde i Oderberg zaprosiły w 2015 r. na interesujące ekspozycje ukazujące ciekawe współzależności i wizje na przyszłość. Spotkanie obu naszych kanałów w ramach niniejszej wystawy to również początek naszej wspólnej kulturalnej i turystycznej współpracy.

Otwarcie wystawy i seminarium: 5 lutego 2016 (piątek),
barka Lemara, Rybi Rynek w Bydgoszczy

Zwiedzanie ekspozycji:
7–12 lutego 2016, barka Lemara, Rybi Rynek w Bydgoszczy;
15 – 28 lutego 2016, Biblioteka UKW w Bydgoszczy, Rondo Wielkopolskie
(hol I piętro);
2 – 8 marca 2016, Urząd Miasta Bydgoszczy, ul. Jezuicka 1
(hol I piętro);
1 – 30 kwietnia 2016, Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana
Malinowskiego, Zespół Szkół nr 3 w Bydgoszczy, ul. Nowogrodzka 3

Organizatorzy wystawy:

Unser Finowkanal	Prof. Hartmut Ginnow-Merkert	
Stadt Eberswalde Muzeum Eberswalde	Ramona Schönfelder Dyrektora Muzeum	
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy Instytut Geografii – Katedra Rewitalizacji Dróg Wodnych	dr Michał Habel dr Dominika Muszyńska-Jeżeszyńska	
Miasto Bydgoszcz Biuro Kultury Bydgoskiej Biuro Promocji Miasta i Współpracy z Zagranicą	Magdalena Zdończyk Dyrektor Biura Joanna Zataj-Ross	
Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy Pracownia Barka Lemara	Piotr Drozdowski Jerzy Ratz	
Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana Malinowskiego przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 3 w Bydgoszczy	Tomasz Izajasz	

Projekt powstał przy wsparciu Ministerstwa Rozwoju Wiejskiego, Środowiska i Rolnictwa Landu Brandenburgii oraz miasta Eberswalde.

Ilustracje: Public

urządzić użytkować zachować

Zmieniające się oblicze krajobrazu
Platforma kulturalna „Kulturland
Brandenburg 2015“

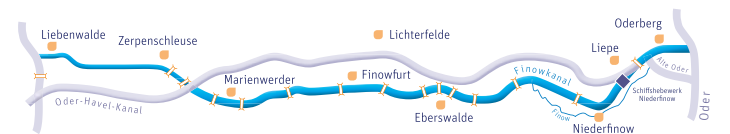

Jedna historia. Dwa kanały. Wspólna przyszłość.

Wystawa „Kanał „Finowkanal“ wczoraj – dziś – jutro“

Kanał „Finowkanal“ gościnnie nad Kanałem Bydgoskim

Foto: Kerstin Schliephorst

Grube aus Eberswalde.

Panorama am Finow-Kanal.

Eberswalde **Kanał „Finowkanal” i miasto Eberswalde**

Wystawa unaocznia historyczne znaczenie kanału „Finowkanal” jego wpływu na krajobraz Barnim przekształcony pod wpływem celowej działalności człowieka oraz zajmuje się tematyką przywrócenia zainteresowania kanałem przez miasto i zlokalizowane nad nim gminy. Na początku XVII wieku kanał był w Marchii Brandenburskiej załącznikiem wczesnego uprzemysłowienia doliny Finowtal. Jeszcze w latach 70-90tych zeszłego stulecia „Finowkanal” kojarzono sobie negatywnie z fabrycznymi ściekami oraz z upadkiem byłych ośrodków przemysłowych (fabryki papieru, kuźni mosiądzu, kuźni miedzi itp.). Natomiast dzisiaj przed kanałem tym otwiera się perspektywa rozwoju w ponadregionalną atrakcję turystyczną. Wraz z inicjatywą rozwoju turystyki wodnej Nordbrandenburg (WINAG) staje się coraz bardziej jasne, że szansa kanału „Finowkanal” na przyszłość jest ściśle związana z jego integracją w rozwój większych połączeń naszego krajobrazu

Co nas łączy

Dzięki dalekowzroczności naszych przodków zbudowano w latach 1605–1620 pierwszy kanał „Finowkanal”, który zburzony już podczas wojny trzydziestoletniej popadał w zapomnienie. Dopiero w połowie XVIII wieku zbudowano drugi Finow, który powstał w tym samym stuleciu co Kanał Bydgoski. Oba miasta, Eberswalde i Bydgoszcz przemieniły się stosunkowo szybko w ważne węzły komunikacyjne między Berlinem a krajami bałtyckimi. Po wodach obu kanałów pływały barki budowane wg standardu finowskiego i bydgoskiego, które wprawiano w ruch za pomocą żagla, lin holowniczych lub napędzanych parą holowników. Przeprowadzono wówczas liczne eksperymenty z różnego rodzaju poruszających się na brzegu ciągnikami oraz z napędem elektrycznym. Ponad 100 lat temu po naszych wodach śródlądowych pływało 140 barek napędzanych prądem elektrycznym. Inna wspólna cecha: pewne odcinki zarówno kanału „Finowkanal” jak i kanału Bydgoskiego potocznie nazywano „Langer Trödel” – czyli prosty, bez śluz i innych przeszkód odcinek kanału, na którym można było bez utraty czasu holować barki po ścieżce holowniczej. Dzisiaj oba kanały są częścią turystycznie bardzo atrakcyjnego międzynarodowego szlaku wodnego E70, na którym goście z całego świata mają możliwość podziwiania z perspektywy wodnej zabytkowe skarby wspólnej spuścizny kulturowej zachodnich i wschodnich regionów środkowej Europy.

Bydgoszcz **Kanał Bydgoski**

Kanał Bydgoski, wybudowany w latach 1773–1774, stanowi wyjątkowy zabytek myśli hydrotechnicznej. Budowa kanału, łączącego Brdę z Notecią, przez króla Prus Fryderyka II trwała zaledwie półtora roku. Pod koniec XIX wieku zbudowano śluzę murowaną, które do dziś możemy podziwiać na starym kanale. Znaczenie Kanału Bydgoskiego wzrosło w drugiej połowie XIX wieku, a przed I wojną światową rozpoczęto jego przebudowę. Uruchomiony w 1915 roku nowy odcinek potączył Brdę – poprzez śluzę „Okole” i „Czyżkówko” – ze starym kanałem. Inwestycja ta, umożliwiła pływanie po kanale największym ówczesnym barkom. Stary kanał był wówczas popularnym miejscem spotkań towarzyskich. Na odwiedzających czekały liczne restauracje, kawiarnie oraz wszelkie atrakcje. Obecnie Kanał Bydgoski jest częścią międzynarodowej drogi wodnej E70, jest też zakwalifikowany jako droga wodna II klasy i czeka na rewitalizację, aby odzyskać blask, którym rozpromienił Bydgoszcz. W 2005 roku kanał został wpisany na listę zabytków województwa, a w 2014 – obchodzono w Bydgoszczy Rok Kanału Bydgoskiego.

*Źródło:
Tomasz Izajasz,
Muzeum Kanału
Bydgoskiego*

Fragment międzynarodowej drogi wodnej E70

